

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 21ης Οκτωβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Τελωνειακή ένωση – Καθεστώς ειδικού προορισμού – Άδεια με αναδρομική ισχύ – Κανονισμός (ΕΕ) 952/2013 – Ενωσιακός τελωνειακός κώδικας – Άρθρο 211, παράγραφος 2 – Χρονικό πεδίο εφαρμογής – Προϋποθέσεις – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2454/93 – Άρθρο 294, παράγραφος 2 – Περιεχόμενο»

Στην υπόθεση C-825/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Thüringer Finanzgericht (φορολογικό δικαστήριο της Θουριγγίας, Γερμανία) με απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Νοεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH

κατά

Hauptzollamt Erfurt,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Jürimäe, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύουσα του τετάρτου τμήματος, S. Rodin και N. Rizzarra (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH, εκπροσωπούμενη από τον H. Nehm, Rechtsanwalt,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον B.-R. Killmann και την F. Clotuche-Duvieusart,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2021,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 211, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 2013, L 269, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2013, L 287, σ. 90) (στο εξής: ΕΤΚ), καθώς και του άρθρου 294, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού 2913/92 του Συμβουλίου περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1993, L 253, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1602/2000 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2000 (ΕΕ 2000, L 188, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 2454/93).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH (στο εξής: BWF) και του Hauptzollamt Erfurt (κεντρικού τελωνείου του Erfurt, Γερμανία) (στο εξής: τελωνειακή αρχή), σχετικά με την έκταση της αναδρομικής ισχύος της άδειας αναστολής δασμών που χορηγήθηκε στην BWF για την εισαγωγή εμπορευμάτων στο πλαίσιο του καθεστώτος ειδικού προορισμού.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2913/92

- 3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1), καταργήθηκε από 1ης Μαΐου 2016 από τον ΕΤΚ. Το άρθρο 21 του κανονισμού 2913/92 προέβλεπε τα εξής:

«1. Η ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση της οποίας είναι δυνατό να τύχουν ορισμένα εμπορεύματα λόγω της φύσεως ή του ειδικού τους προορισμού εξαρτάται από όρους που καθορίζονται με τη διαδικασία της επιτροπής. [...]

2. Κατά την έννοια της παραγράφου 1, ως “ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση” νοείται κάθε μείωση ή αναστολή, έστω και στα πλαίσια δασμολογικής ποσόστωσης, ενός εισαγωγικού δασμού κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 10.»

Ο κανονισμός 2454/93

- 4 Ο κανονισμός 2454/93 καταργήθηκε, από 1ης Μαΐου 2016, με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/481 της Επιτροπής, της 1ης Απριλίου 2016 (ΕΕ 2016, L 87, σ. 24). Το άρθρο 292, παράγραφος 1, του κανονισμού 2454/93 προέβλεπε τα εξής:

«Όταν προβλέπεται ότι τα εμπορεύματα υποβάλλονται σε τελωνειακή επιτήρηση για τον ειδικό προορισμό, η εφαρμογή ευνοϊκής δασμολογικής μεταχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 21 του κώδικα προϋποθέτει την έκδοση έγγραφης άδειας.

Όταν τα εμπορεύματα αποδεσμεύονται για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία με μειωμένο ή μηδενικό δασμό λόγω του ειδικού προορισμού τους και οι ισχύουσες διατάξεις ορίζουν ότι τα

εμπορεύματα παραμένουν υπό τελωνειακή επιτήρηση σύμφωνα με το άρθρο 82 του κώδικα, απαιτείται έγγραφη άδεια για την εν λόγω τελωνειακή επιτήρηση του ειδικού προορισμού.»

5 Το άρθρο 294 του εν λόγω κανονισμού είχε ως εξής:

«1. Οι τελωνειακές αρχές έχουν την ευχέρεια να εκδίδουν αναδρομική άδεια.

Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, η αναδρομική άδεια αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

2. Αν η αίτηση αφορά ανανέωση άδειας για τις ίδιες πράξεις και τα ίδια εμπορεύματα μπορεί να χορηγηθεί άδεια με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία που έπαυσε να ισχύει η αρχική άδειας.

3. Υπό εξαιρετικές περιστάσεις, η αναδρομική ισχύς κάποιας άδειας μπορεί να επεκταθεί περισσότερο, όχι όμως περισσότερο από ένα έτος πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, υπό τον όρο ότι υπάρχει αποδεδειγμένη οικονομική ανάγκη και:

α) η αίτηση δεν έχει σχέση με απόπειρα απάτης ή με προφανή αμέλεια,

β) οι λογιστικές εγγραφές του αιτούντος επιβεβαιώνουν ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις των ρυθμίσεων και, όταν κρίνεται αναγκαίο για να αποφευχθεί η αντικατάσταση, ότι μπορεί να εξακριβωθεί η ταυτότητα των εμπορευμάτων για τη σχετική περίοδο και ότι οι εγγραφές αυτές επιτρέπουν τον έλεγχο των ρυθμίσεων,

γ) είναι δυνατή η διεκπεραίωση όλων των διατυπώσεων που απαιτούνται για τη διευθέτηση της κατάστασης των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένης, εφόσον χρειάζεται, της ακύρωσης της διασάφησης.»

Ο ΕΤΚ

6 Το άρθρο 211 του ΕΤΚ, το οποίο επιγράφεται «Άδεια», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Απαιτείται άδεια από τις τελωνειακές αρχές για τα ακόλουθα:

α) την εφαρμογή καθεστώτος τελειοποίησης προς επανεξαγωγή ή τελειοποίησης προς επανεισαγωγή, προσωρινής εισαγωγής ή ειδικού προορισμού,

[...].

Οι όροι υπό τους οποίους επιτρέπεται η εφαρμογή ενός ή περισσότερων από τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο καθεστώτα [...] αναγράφονται στην άδεια.

2. Οι τελωνειακές αρχές χορηγούν άδεια με αναδρομική ισχύ, εφόσον συντρέχουν όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) υφίσταται αποδεδειγμένη οικονομική ανάγκη,

β) η αίτηση δεν συνδέεται με απόπειρα διάπραξης απάτης,

- γ) ο αιτών έχει αποδείξει βάσει λογιστικών στοιχείων ή λογιστικών καταχωρήσεων ότι:
  - i) πληρούνται όλες οι απαιτήσεις για την εφαρμογή του καθεστώτος,
  - ii) κατά περίπτωση, μπορεί να εξακριβωθεί η ταυτότητα των εμπορευμάτων κατά τη σχετική χρονική περίοδο,
  - iii) τα σχετικά λογιστικά στοιχεία ή λογιστικές καταχωρήσεις επιτρέπουν τον έλεγχο του καθεστώτος,
- δ) είναι δυνατόν να διεκπεραιωθούν όλες οι αναγκαίες διατυπώσεις για τη διευθέτηση της κατάστασης των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένης, όπου απαιτείται, της ακύρωσης των σχετικών τελωνειακών διασαφήσεων,
- ε) καμία άδεια με αναδρομικό χαρακτήρα δεν έχει χορηγηθεί στον αιτούντα κατά τα τρία τελευταία χρόνια πριν από την ημερομηνία αποδοχής της αίτησης,
- στ) δεν απαιτείται εξέταση των οικονομικών όρων, με την εξαίρεση των περιπτώσεων που η αίτηση αφορά την ανανέωση άδειας για το ίδιο είδος εργασιών και εμπορευμάτων,
- ζ) η αίτηση δεν αφορά τη λειτουργία των εγκαταστάσεων αποθήκευσης που χρησιμοποιούνται για την τελωνειακή αποταμίευση των εμπορευμάτων,
- η) όταν η αίτηση αφορά την ανανέωση άδειας για το ίδιο είδος εργασιών και εμπορευμάτων, η αίτηση υποβάλλεται εντός τριών ετών μετά τη λήξη της αρχικής άδειας.

[...]»

- 7 Το άρθρο 254 του κώδικα αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καθεστώς ειδικού προορισμού», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Στο πλαίσιο του καθεστώτος ειδικού προορισμού, τα εμπορεύματα μπορούν να τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία με απαλλαγή από δασμούς ή με μειωμένο δασμολογικό συντελεστή λόγω του ειδικού τους προορισμού.»

- 8 Το άρθρο 288 του ΕΤΚ, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμογή», προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι τα απαριθμούμενα σε αυτό άρθρα εφαρμόζονται από τις 30 Οκτωβρίου 2013, ήτοι την ημερομηνία κατά την οποία ο κώδικας αυτός άρχισε να ισχύει δυνάμει του άρθρου του 287. Στην παράγραφο 2, το άρθρο 288 προβλέπει ότι τα άρθρα πλην όσων αναφέρονται στην παράγραφο 1, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα άρθρα 211 και 254 του εν λόγω κώδικα, εφαρμόζονται από 1ης Μαΐου 2016.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 9 Η BWF επεξεργάζεται και διαθέτει στην αγορά μανιτάρια που διατηρούνται σε άλμη, ακατάλληλα για κατανάλωση ως έχουν, προοριζόμενα για την κονσερβοποιία τροφίμων.
- 10 Κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2010 και 31ης Δεκεμβρίου 2012, η BWF έλαβε άδεια «για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία υπό το καθεστώς του ειδικού προορισμού μη ενωσιακών εμπορευμάτων», βάσει της οποίας εισήγαγε δέκα φορές το εμπόρευμα αυτό με αναστολή των τελωνειακών δασμών.

- 11 Η BWF εξακολούθησε στη συνέχεια την εισαγωγή του εν λόγω εμπορεύματος, χωρίς ωστόσο να έχει ζητήσει παράταση της ισχύος της άδειας αυτής. Στο πλαίσιο φορολογικού ελέγχου, η αρμόδια αρχή διαπίστωσε ότι η BWF δεν διέθετε πλέον την απαιτούμενη άδεια. Κατά συνέπεια, η BWF υπέβαλε, στις 9 Ιανουαρίου 2015, αίτηση παράτασης της ισχύος της άδειας που διέθετε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2012.
- 12 Στις 14 Ιανουαρίου 2015, η τελωνειακή αρχή δέχθηκε εν μέρει την αίτηση. Της χορήγησε, βάσει του άρθρου 294, παράγραφος 1, του κανονισμού 2454/93, νέα άδεια με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, δηλαδή από τις 9 Ιανουαρίου 2015.
- 13 Στις 22 Απριλίου 2015, η BWF, επικαλούμενη δυσχερή οικονομική κατάσταση λόγω εκκρεμούσας διορθωτικής πράξης προσδιορισμού φόρου, ζήτησε να παραταθεί η αναδρομική ισχύς της νέας άδειας μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2013, ημερομηνία λήξης της αρχικής άδειας.
- 14 Με απόφαση της 13ης Μαΐου 2015, η τελωνειακή αρχή απέρριψε την αίτηση αυτή βάσει του άρθρου 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93. Έκρινε ότι η BWF δεν μπορούσε να αξιώσει την εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 294 εφόσον, αφενός, το άρθρο αυτό επεκτείνει την αναδρομική ισχύ των αδειών μόνο για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβεί το ένα έτος πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και, αφετέρου, η BWF δεν απέδειξε την ύπαρξη οικονομικής ανάγκης. Η τελωνειακή αρχή έκρινε επιπλέον ότι, λόγω της πρόδηλης αμέλειας της BWF, η οποία δεν υπέβαλε εμπροθέσμως την αίτηση ανανέωσης παρά τις προς τούτο υποδείξεις, δεν έπρεπε να της χορηγηθεί αναδρομική ισχύς.
- 15 Δεδομένου ότι η διοικητική προσφυγή κατά της απόφασης αυτής απορρίφθηκε στις 6 Απριλίου 2016, η BWF άσκησε, στις 3 Μαΐου 2016, προσφυγή κατά της απορριπτικής απόφασης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 16 Η BWF ισχυρίζεται, αφενός, ότι η νομιμότητα της από 6 Απριλίου 2016 απόφασης της τελωνειακής αρχής περί μη χορηγήσεως αναδρομικής άδειας για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2013 μέχρι 8 Ιανουαρίου 2015 έπρεπε να εξεταστεί υπό το πρίσμα του άρθρου 211 του ΕΤΚ, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Μαΐου 2016. Το άρθρο αυτό αποτελεί «αμιγώς» διαδικαστική διάταξη η οποία, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει να εφαρμόζεται αναδρομικά.
- 17 Αφετέρου, η BWF υποστηρίζει ότι η τελωνειακή αρχή παρέβη το άρθρο 294, παράγραφος 3, του κανονισμού 2454/93, καθόσον, πρώτον, εφάρμοσε το κριτήριο της «πρόδηλης αμέλειας», που προβλέπεται στο στοιχείο α' της διάταξης αυτής, στο πλαίσιο της εξέτασης αίτησης για την ανανέωση άδειας δυνάμει του άρθρου 294, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού. Δεύτερον, η τελωνειακή αρχή κακώς έκρινε ότι το χρονικό όριο της αναδρομικής ισχύος των αδειών, που προβλέπεται στο άρθρο 294, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, είχε εφαρμογή στις αιτήσεις που υποβάλλονται βάσει της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού.
- 18 Στις 21 Μαρτίου 2019, η τελωνειακή αρχή εξέδωσε νέα απόφαση με την οποία απέρριψε την αίτηση χορήγησης άδειας με αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2013, βάσει του άρθρου 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93. Η απόφαση αυτή στηρίζεται σε διαφορετικούς λόγους από εκείνους των προηγούμενων αποφάσεων. Από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε κατόπιν της κοινοποίησης στους διαδίκους της κύριας δίκης της γνώμης του αιτούντος δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκαν παράνομες (rechtswidrig) οι αποφάσεις της τελωνειακής αρχής της 13ης Μαΐου 2015 και της 6ης Απριλίου 2016, για τον λόγο ότι η αρχή αυτή δεν άσκησε τη διακριτική ευχέρεια που της

παρέχει το άρθρο 294 του εν λόγω κανονισμού. Η απόφαση της τελωνειακής αρχής της 21ης Μαρτίου 2019 αποτελεί επομένως διορθωμένη διοικητική πράξη (korrigierter Verwaltungsakt).

- 19 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, δυνάμει του εθνικού δικονομικού δικαίου, η προσφυγή που άσκησε η BWF στις 3 Μαΐου 2016 πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει ως αντικείμενο την απόφαση περί απορρίψεως της από 21 Μαρτίου 2019 αίτησης χορήγησης άδειας με αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2013. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι η επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί εξαρτάται από το αν το άρθρο 211 του ΕΤΚ έχει εφαρμογή στη διαφορά αυτή, έστω και αν η αίτηση χορήγησης άδειας με αναδρομική ισχύ υποβλήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία οι διατάξεις του άρθρου 211 δεν είχαν ακόμη εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου 288, παράγραφος 2, του ΕΤΚ.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το άρθρο 211 του ΕΤΚ συνιστά διαδικαστική διάταξη, λόγω «κυρίως της θέσης του στο σύστημα των κανόνων και του βασικού περιεχομένου του». Αναγνωρίζει ωστόσο ότι το άρθρο αυτό θέτει ορισμένα κριτήρια για τη χορήγηση αδειών με αναδρομική ισχύ, τα οποία δεν ορίζονται ρητά στα άρθρα 291 επ. του κανονισμού 2454/93. Υπό τις συνθήκες αυτές, διερωτάται αν το άρθρο 211 του ΕΤΚ πρέπει να θεωρηθεί ως «αμιγώς διαδικαστική διάταξη» ή ως διάταξη που περιλαμβάνει τόσο διαδικαστικές όσο και ουσιαστικές διατάξεις που αποτελούν ένα αδιαίρετο σύνολο, του οποίου οι ειδικές διατάξεις δεν είναι δυνατόν να εξετάζονται μεμονωμένα ως προς το διαχρονικό τους αποτέλεσμα, κατ' αναλογία προς την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1981, Meridionale Industria Salumi κ.λπ. (212/80 έως 217/80, EU:C:1981:270).
- 21 Στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η διαφορά της κύριας δίκης πρέπει να επιλυθεί βάσει του άρθρου 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τις εσωτερικές υπηρεσιακές οδηγίες της γερμανικής τελωνειακής αρχής, από τις οποίες δεν θεωρεί ότι δεσμεύεται, η ανανέωση της άδειας δεν μπορεί να ισχύσει αναδρομικά, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 294, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, σε ημερομηνία προγενέστερη του ενός έτους από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η γερμανική τελωνειακή αρχή περιορίζει περαιτέρω το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 294, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, καθόσον εξαρτά την αναδρομική ανανέωση της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο αυτό από προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου, δηλαδή να συντρέχει αποδεδειγμένα οικονομική ανάγκη και να μη συνδέεται η αίτηση με απόπειρα διαπράξεως απάτης ή με προφανή αμέλεια του αιτούντος.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Thüringer Finanzgericht (φορολογικό δικαστήριο της Θουριγγίας, Γερμανία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
  - «1) Έχει το άρθρο 211, παράγραφος 2, του [ΕΤΚ] την έννοια ότι εφαρμόζεται μόνον επί αιτήσεων για τις οποίες η άδεια ισχύει αναδρομικά για τη χρονική περίοδο από την 1η Μαΐου 2016;
  - 2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: εφαρμόζεται το άρθρο 211 του ΕΤΚ επί αιτήσεων για έκδοση άδειας με αναδρομική ισχύ για περίοδο που προηγείται χρονικά της 1ης Μαΐου 2016, στην περίπτωση που, μολονότι η αίτηση για έκδοση άδειας με αναδρομική ισχύ υποβλήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της νέας νομοθεσίας, οι τελωνειακές αρχές απέρριψαν τις σχετικές αιτήσεις για πρώτη φορά μετά την 1η Μαΐου 2016;

- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: εφαρμόζεται το άρθρο 211 του ΕΤΚ και σε αιτήσεις για έκδοση άδειας με αναδρομική ισχύ για περίοδο που προηγείται χρονικά της 1ης Μαΐου 2016, στην περίπτωση που οι τελωνειακές αρχές απέρριψαν τις σχετικές αιτήσεις τόσο πριν όσο και μετά την 1η Μαΐου 2016 (βάσει διαφορετικού σκεπτικού);
- 4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα και σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα: έχει το άρθρο 294, παράγραφος 2, [του κανονισμού 2454/93] την έννοια ότι:
- α) άδεια με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία που έπαυσε να ισχύει η αρχική άδεια, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 3 της εν λόγω διατάξεως, μπορεί να χορηγηθεί για περίοδο αναδρομικής ισχύος μέγιστης διάρκειας ενός έτους πριν από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως και
- β) απαιτείται και στην περίπτωση της διαδοχικής άδειας της παραγράφου 2 να συντρέχει αποδεδειγμένα η οικονομική ανάγκη που προβλέπεται από την παράγραφο 3 της διατάξεως, καθώς και να μη συνδέεται η αίτηση με απόπειρα διαπράξεως απάτης ή με προφανή αμέλεια;»

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

- 23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Ιουνίου 2021, η BWF υπέβαλε αίτηση για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Ισχυρίζεται ότι, στο μέτρο που ο γενικός εισαγγελέας δεν εξέτασε με τις από 3 Ιουνίου 2021 προτάσεις του το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, υφίσταται «εξαιρετική κατάσταση», η οποία μπορεί να θεραπευθεί μόνον κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής.
- 24 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσίως, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις (απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Banif Plus Bank, C-312/14, EU:C:2015:794, σκέψη 33).
- 25 Περαιτέρω, ούτε ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε ο Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου προβλέπουν ότι οι διάδικοι έχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Stichting Natuur en Milieu κ.λπ., C-266/09, EU:C:2010:779, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Οι διατάξεις αυτές δεν αποκλείουν ούτε τη δυνατότητα του Δικαστηρίου να αποφασίσει ότι μια υπόθεση θα εκδικαστεί με προτάσεις που δεν αφορούν το σύνολο των νομικών ζητημάτων που τίθενται με τα υποβληθέντα ερωτήματα.
- 26 Επομένως, η διαφωνία οποιουδήποτε από τους ενδιαφερομένους με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του αυτές, δεν συνιστά per se επαρκή λόγο για την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας (πρβλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 26).

- 27 Γεγονός παραμένει ότι, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει τη διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας ή την επανάληψή της, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτισθεί επαρκώς (πρβλ. απόφαση της 9ης Ιουνίου 2016, Pesce κ.λπ., C-78/16 και C-79/16, EU:C:2016:428, σκέψη 27).
- 28 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.
- 29 Ως εκ τούτου, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, απορρίπτει το αίτημα της BWF για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 30 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 211, παράγραφος 2, του ΕΤΚ έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε αίτηση ανανέωσης άδειας με αναδρομική ισχύ υποβληθείσα πριν από την 1η Μαΐου 2016, ημερομηνία κατά την οποία η διάταξη αυτή τέθηκε σε εφαρμογή δυνάμει του άρθρου 288, παράγραφος 2, του ΕΤΚ, στην περίπτωση που η απόφαση επί της αιτήσεως εκδόθηκε μετά την εν λόγω ημερομηνία.
- 31 Υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά το χρονικό πεδίο εφαρμογής των νέων κανόνων, το Δικαστήριο διακρίνει ανάλογα με το αν πρόκειται για «διαδικαστικούς κανόνες» ή για «ουσιαστικούς κανόνες». Οι πρώτοι εφαρμόζονται γενικώς επί όλων των διαφορών που εκκρεμούν κατά το χρονικό σημείο της έναρξης ισχύος τους, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τους δεύτερους, οι οποίοι ερμηνεύονται συνήθως υπό την έννοια ότι εφαρμόζονται επί των μελλοντικών αποτελεσμάτων καταστάσεων οι οποίες γεννήθηκαν υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας, καθώς και στις νέες έννομες καταστάσεις, αλλά όχι σε καταστάσεις που διαμορφώθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος των κανόνων αυτών, εκτός εάν από το γράμμα, τον σκοπό ή την όλη οικονομία τους προκύπτει σαφώς ότι πρέπει να παράγουν τέτοια αποτελέσματα (πρβλ. αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 2006, Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, σκέψη 31, της 9ης Μαρτίου 2006, Beemsterboer Coldstore Services, C-293/04, EU:C:2006:162, σκέψη 21, και της 3ης Ιουνίου 2021, Jumbocarry Trading, C-39/20, EU:C:2021:435, σκέψη 29).
- 32 Το άρθρο 211, παράγραφος 2, στοιχεία α' έως η', του ΕΤΚ απαριθμεί περιοριστικά τις προϋποθέσεις χορήγησης της άδειας με αναδρομική ισχύ η οποία απαιτείται, δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, για την εφαρμογή, μεταξύ άλλων, του καθεστώτος ειδικού προορισμού. Το καθεστώς αυτό, που προβλέπεται στο άρθρο 254 του ΕΤΚ, επιτρέπει τη θέση εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία με ολική ή μερική απαλλαγή από δασμούς λόγω του ειδικού προορισμού τους.
- 33 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 34 έως 37 των προτάσεών του, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 211, παράγραφος 2, προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται μια τέτοια άδεια είναι είτε εξ ολοκλήρου είτε κατά κύριο λόγο ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας με αναδρομική ισχύ. Πράγματι, οι προϋποθέσεις αυτές είναι καθοριστικές για την ύπαρξη, στο πρόσωπο του αιτούντος, της σχετικής με τα επίμαχα εμπορεύματα τελωνειακής οφειλής.

- 34 Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 31 της παρούσας απόφασης, το άρθρο 211, παράγραφος 2, του ΕΤΚ δεν μπορεί, ως νέος ουσιαστικός κανόνας, να εφαρμοστεί στις έννομες καταστάσεις που γεννήθηκαν και διαμορφώθηκαν υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας, εκτός εάν από το γράμμα, τον σκοπό ή την οικονομία τους προκύπτει σαφώς ότι πρέπει να εφαρμοστούν αμελλητί στις καταστάσεις αυτές.
- 35 Το άρθρο 211, παράγραφος 2, του ΕΤΚ συνδυάζεται με ειδική διάταξη η οποία καθορίζει συγκεκριμένα τις προϋποθέσεις διαχρονικής εφαρμογής του, δηλαδή το άρθρο 288, παράγραφος 2, του κώδικα αυτού. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, τα άρθρα πλην όσων αναφέρονται στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 211 και 254, εφαρμόζονται μόνον από 1ης Μαΐου 2016, μολοντί ο ΕΤΚ, δυνάμει του άρθρου του 287, τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2013 (πρβλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, *Jumbocarry Trading*, C-39/20, EU:C:2021:435, σκέψεις 5 και 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Επομένως, το άρθρο 211 του ΕΤΚ δεν έχει εφαρμογή σε πραγματικά περιστατικά τα οποία έλαβαν χώρα πριν από την 1η Μαΐου 2016 και από τα οποία προέκυψε τελωνειακή οφειλή.
- 37 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, μεταξύ 31ης Δεκεμβρίου 2012, ημερομηνία λήξεως της αρχικής άδειας, και 9ης Ιανουαρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ η αναδρομική άδεια που χορήγησε η τελωνειακή αρχή στις 14 Ιανουαρίου 2015, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης εξακολούθησε να εισάγει το ίδιο είδος εμπορευμάτων με εκείνα που αφορούσε η αρχική άδεια χωρίς να έχει υποβάλει αίτηση ανανέωσης της άδειας. Επομένως, υποχρεώθηκε να καταβάλει προς τούτο τελωνειακούς δασμούς. Συνεπώς, τα πραγματικά περιστατικά με τα οποία συνδέεται η επίδικη τελωνειακή οφειλή, από την οποία ζητεί την απαλλαγή η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, έλαβαν χώρα πριν από την 1η Μαΐου 2016, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο 211 του ΕΤΚ.
- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, κατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης πρέπει να θεωρηθεί ότι διαμορφώθηκε υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας (πρβλ. απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:C:2006:136, σκέψεις 31 και 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), δηλαδή του άρθρου 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93.
- 39 Το γεγονός ότι η διοικητική διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης περατώθηκε, όπως διευκρίνισε το αιτούν δικαστήριο, με την απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019 με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση ανανέωσης της άδειας με αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2013, απόφαση η οποία εκδόθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο είχε ήδη εφαρμογή το άρθρο 211 του ΕΤΚ, δεν ασκεί επιρροή σε έννομη κατάσταση γεννηθείσα και διαμορφωθείσα υπό το κράτος του κανονισμού 2454/93.
- 40 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 211, παράγραφος 2, του ΕΤΚ έχει την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή σε αίτηση ανανέωσης άδειας με αναδρομική ισχύ υποβληθείσα πριν από την 1η Μαΐου 2016, ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω διάταξη τέθηκε σε εφαρμογή δυνάμει του άρθρου 288, παράγραφος 2, του ΕΤΚ, ακόμη και αν η απόφαση επί της αιτήσεως εκδόθηκε μετά την ημερομηνία αυτή.

Επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

- 41 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93 έχει την έννοια ότι η έκδοση, εκ μέρους των τελωνειακών αρχών, νέας άδειας με αναδρομική ισχύ για τις ίδιες πράξεις και τα ίδια εμπορεύματα για τα οποία εκδόθηκε η αρχική άδεια υπόκειται επίσης στις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού.
- 42 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 294, παράγραφος 1, του κανονισμού 2454/93, «[μ]ε την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3», οι αναδρομικές άδειες που μπορούν να εκδίδουν οι τελωνειακές αρχές ισχύουν από την ημερομηνία υποβολής της αντίστοιχης αίτησης. Από το ίδιο το γράμμα της προκύπτει ότι η διάταξη αυτή προσδιορίζει δύο διακριτές περιπτώσεις, οι οποίες ενδέχεται να παρεκκλίνουν από τον κανόνα αναδρομικότητας τον οποίο προβλέπει.
- 43 Συγκεκριμένα, η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού αφορά μόνον την ανανέωση των αδειών για τις ίδιες πράξεις και τα ίδια εμπορεύματα για τα οποία εκδόθηκε η αρχική άδεια και προβλέπει ότι, στην περίπτωση αυτή, «μπορεί να χορηγηθεί άδεια με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία που έπαυσε να ισχύει η αρχική άδεια». Η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου δεν αφορά ειδικότερα καμία άδεια και προβλέπει ότι οι τελωνειακές αρχές μπορούν, «υπό εξαιρετικές περιπτώσεις», να επεκτείνουν την αναδρομική ισχύ μιας άδειας «όχι όμως περισσότερο από ένα έτος πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης». Η επέκταση αυτή εξαρτάται από διάφορες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η ύπαρξη αποδεδειγμένα οικονομικής ανάγκης και το να μη συνδέεται η αίτηση με απόπειρα απάτης ή με πρόδηλη αμέλεια.
- 44 Επομένως, εάν οι προϋποθέσεις χορήγησης της αναδρομικής άδειας βάσει του άρθρου 294, παράγραφος 3, του κανονισμού 2454/93 είχαν εφαρμογή στη χορήγηση νέας αναδρομικής άδειας δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, τότε θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα της τελευταίας αυτής διάταξης. Πράγματι, ενώ η εν λόγω διάταξη προβλέπει ρητώς ότι μπορεί να χορηγηθεί άδεια με αναδρομική ισχύ «από την ημερομηνία που έπαυσε να ισχύει η αρχική άδεια», η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου επιβάλλει τον περιορισμό του αποτελέσματος αυτού σε «όχι περισσότερο από ένα έτος πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης».
- 45 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 294, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93 έχει την έννοια ότι η έκδοση, από τις τελωνειακές αρχές, νέας άδειας με αναδρομική ισχύ για τις ίδιες πράξεις και τα ίδια εμπορεύματα για τα οποία εκδόθηκε η αρχική άδεια δεν υπόκειται στις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 211, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, έχει την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή σε αίτηση ανανέωσης άδειας με αναδρομική ισχύ υποβληθείσα πριν από την 1η Μαΐου 2016, ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω διάταξη τέθηκε σε εφαρμογή δυνάμει του άρθρου 288, παράγραφος 2, του κανονισμού 952/2013, ακόμη και αν η απόφαση επί της αιτήσεως εκδόθηκε μετά την ημερομηνία αυτή.
- 2) Το άρθρο 294, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1602/2000 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2000, έχει την έννοια ότι η έκδοση, από τις τελωνειακές αρχές, νέας άδειας με αναδρομική ισχύ για τις ίδιες πράξεις και τα ίδια εμπορεύματα για τα οποία εκδόθηκε η αρχική άδεια δεν υπόκειται στις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού.

(υπογραφές)